

SECCIÓ DE SENDERS

AE TALAIA

UN RECORREGUT PER LA CATALUNYA INTERIOR GR-3

7a Etapa : CARDONA - MOLÍ DE BUIDA-SACS - CLARIANA DE CARDENER
PANTÀ DE SANT PONÇ - SOLSONA

19 de desembre de 1999

HORARI PREVIST

Sortida de Vilanova i la Geltrú.	7	h
Súria. Esmorzar.	8.30	h
Sortida cap a Solsona.	9	h
Solsona. Riu Cardener. Inici de la caminada.	9.30	h
Riu de l'Aigua d'Ora. Reagrupament.	10.05	h
	10.10	h
Clariana de Cardener. Reagrupament.	11.15	h
	11.25	h
Turó passat el pantà de Sant Ponç. Reagrupament.	12.35	h
	12.45	h
Casa després de la riera de Puigsec. Reagrupament.	13.40	h
	13.50	h
Camí asfaltat de Torre de Cardener. Final d'etapa.	14.35	h
Sortida cap a Solsona.	14.45	h
Solsona. Dinar i visita.	15	h
Sortida cap a Vilanova.	17.30	h
Vilanova i la Geltrú.	19.30	h

Notes.-

- ** Esmorzarem a Súria; hi ha alguns bars.
- ** Començarem l'etapa al riu Cardener, al pont de Sant Joan, als afores de Cardona.
- ** Acabarem l'etapa una mica abans de Solsona i així ens estalviarem un tros de carretera.
- ** Dinarem a Solsona; hi ha restaurants.
- ** Si us plau, sigueu puntuals, respecteiu els reagrupaments i vigileu que hi sigui tothom.

SECCIÓ DE SENDERS

AE TALAIA

UN RECORREGUT PER LA CATALUNYA INTERIOR GR-3

7a Etapa : CARDONA - MOLÍ DE BUIDA-SACS - CLARIANA DE CARDENER PANTÀ DE SANT PONÇ - SOLSONA

19 de desembre de 1999

DESCRIPCIÓ DEL RECORREGUT

Horari		Quilometratge
Parcial	Total	
0.00	0.00	0.00

Riu Cardener (455 m). Es travessa per mitjà del pont de Sant Joan. Riu avall es veu l'altiu pont del Diable. Passat el pont es tomba a l'esquerra en direcció a Sorba, i no es triga gaire a deixar la carretera i seguir per un camí paral·lel al Cardener, indicat amb un cartell que diu "TÈXTIL AIGUA-DORA".

Nota. Fent una petita marrada es pot visitar el pont del Diable.

0.10	0.10	0.820
------	------	-------

Fàbrica del Paperer. Sobre el riu es veu una resclosa. Es passa pel davant de la fàbrica tombant cap a la dreta. El sender va entre el canal de la fàbrica i unes cases. Tot seguit es troba un camí i s'abandona el curs del canal per anar a la dreta per un camí de terra. Es passa a la vora d'una granja, poc després hi ha una bifurcació i es va cap a la dreta.

0.10	0.20	1.160
------	------	-------

Pista asfaltada (Cardona-Sorba). S'agafa cap a l'esquerra. Es travessa el Pla de les Hortes de Cardona, voltats de cases de pagès. Més endavant passem pel costat de la Creu Vermella i, mes endavant, una bifurcació asfaltada que va cap a la dreta, hem de continuar rectes.

0.13	0.33	2.830
------	------	-------

Riu de l'Aigua d'Ora (440 m). Just abans de traspasar el pont, a mà dreta, hi ha un camí que porta a la font de Sant Salvador, que és vora la riera. El sender travessa el riu.

Un cop passat el pont si s'anés a la dreta la carretera duria a Sorba. El sender va, però, cap a l'esquerra, per camí de terra. Al cap d'uns cent metres hi ha una trifurcació, es continua per la pista del mig, que puja fort.

0.03 0.36 3.020

Can Malniu. Quan passem pel davant de la casa, hem d'anar cap a l'esquerra per un camí amb lleugera baixada i, en el primer trencall que trobem, hem d'anar cap a la dreta travessant un camp. Es retroba el camí antic que s'ha deixat poc abans i que se segueix cap a la dreta en direcció nord-oest. El camí va paral·lel al canal de la Llum.

0.10 0.46 3.820

Cal Garrigó. Queda a l'esquerra i té una jardineria amb el nom de *Freixa*. Hem d'anar vorejant la piscina i, immediatament, s'arriba al camí veïnal de Navès que se segueix cap a la dreta. Al cap d'un centenar de metres de carretera es bifurca cap a l'esquerra per una pista que baixa per travessar la torrentera de Sant Grau.

0.13 0.59 4.800

Camp de Capellans (440 m). Es passa per entremig de les edificacions de la casa. Un cop al centre, es decanta cap a l'esquerra per un camí que va cap el riu. Quan es troba una esplanada, a la dreta, se segueix per aquesta, paral·lels al riu. Quan som a l'altra banda de l'esplanada el sender es transforma en pista ampla i, més endavant, en pista de graveta.

0.15 1.14 6.050

Buida-Sacs. En un nivell més baix es veu el molí en runes i el pont, al costat i sobre el riu Cardener, respectivament. Seguim rectes, més endavant hem de refusar un desviament a la dreta.

0.07 1.21 6.650

Riu Cardener (460 m). Es travessa i es va cap a la dreta per un camí cap a una esplanada situada entre la carretera de Manresa a Solsona i una planta d'extracció d'àrids. El sender segueix la carretera C-1410 cap a la dreta fins al final de la tanca del costat de la gravera. Aquí hem d'entrar cap a la dreta del que queda de les restes de l'antiga carretera. Hem d'anar fins el final d'aquest petit camp i agafar un corriol que puja fort cap a l'esquerra, més ben marcat per unes fites de la telefònica que per les pròpies marques del GR.

0.15 1.36 7.250

Clariana de Cardener (500 m). Tenim les cases a l'esquerra travessem un petit bosquet i trobem un camí asfaltat. A l'altra banda de la carretera C-1410 hi ha l'església de Clariana. Hem d'anar pel camí asfaltat cap a la dreta i avall. A un nivell més baix hi ha un canal i el Cardener.

0.20 1.56 8.570

Porta de Ferro. A la dreta hi ha un pont molt ferm que porta a les cases del Molí de Canet. Es passa per la porta, es tanca i es continua recte. En arribar en un gran camp es voreja per l'esquerra pel costat d'una filferrada. Quan s'arriba al final del camp es va cap a l'esquerra per un camí herbós.

Atenció a la senyalització! S'arriba a frec del Cardener i el camí gira cap a la dreta, hem d'anar cap a l'esquerra saltat el filat de ferro i agafar un senderol molt atapeït de verdissa. Aquest tram és molt bonic, ja que discorre envoltat de frondosa vegetació, però pot ser perillós i intransitable en cas de riuades. Quan la vegetació és més clara i el senderol s'apropa al riu, hem de pujar uns graons de pedra per seguir per un corriol més pedregós, fins que s'arriba a un camí de carro, que hem de seguir cap a l'esquerra.

0.30 2.26 10.620

Trencall. Anant cap a la dreta s'arribaria al càmping. El sender segueix recte i arriba a la carretera que baixa de Santa Susanna, la qual se segueix cap a la dreta.

0.10 2.36 11.220

Pantà de Sant Ponç (527 m). No es creua la presa de l'embassament i es continua a l'esquerra per una pista asfaltada que envolta la gran massa d'aigua.

0.07 2.43 11.720

Bifurcació. S'abandona la pista i s'entra al bosc per un corriol abrupte i s'arriba a un camí que se segueix primer a la dreta i ben aviat a l'esquerra i de pujada. A la dreta, en direcció nord-oest se segueix una pista bona i fressada. Es gaudeix de bones panoràmiques del port del Comte, la serra de Verd i Busa.

Més endavant hi ha una bifurcació, s'agafa el de la dreta que puja. Arribem en un camp, hem de vorejar-lo per l'esquerra, deixem un camí que va cap a l'esquerra i entrem en el bosc per una drecera que ens permet agafar aquest mateix camí en un nivell superior. Aquest camí l'hem d'agafar cap a la dreta, vorejant el camp mencionat anteriorment.

0.35 3.18 13.530

Cal General (620 m). Es passa pel davant de la casa. Molta atenció als senyals. Es passa pel costat d'unes basses, es travessa uns camps apropant-nos a un pal d'alta tensió que queda a l'esquerra i s'arriba a una trinxera on comença un corriol que se segueix cap a l'esquerra en baixada.

0.05 3.23 13.760

Bifurcació. Es troba un corriol travesser que planeja, s'ha d'anar cap a l'esquerra.

0.06 3.29 14.100

Riera de Puigsec o Rasa de Santa Perpètua (570 m). Es travessa i se segueix pel seu costat per un camí herbós que puja per entre el bosc. Bifurcació, hem d'anar per l'esquerra que primer baixa i després puja.

0.05 3.34 14.650

Riera de Puigsec. Es torna a travessar la riera i anem per la seva banda dreta, el senderol està marcat però queda obstruït i s'ha d'anar cap a l'esquerra i pujar a un camí que hi ha en un nivell superior. Un cop en aquest camí, hem d'anar cap a la dreta.

0.03 3.37 14.880

Riera de Puigsec. Es travessa un altre cop. El camí fa un gir primer cap a la dreta i després cap a l'esquerra, ara en pujada. Més endavant es veu una casa al mig d'un camp. A un nivell més alt hi ha les edificacions d'una propietat. No es triga gaire a deixar el vial que hi mena.

Més endavant passem per entre uns grans blocs de pedra. Després trobem una bifurcació, hem d'anar cap a l'esquerra per una pista amb graveta.

0.33

4.10

17.220

Bifurcació (620 m). Amb cartells indicadors, es va cap a l'esquerra i es passa un tram encimentat. El sender va pujant i deixant trencalls a banda i banda. El camí esdevé una pista. Es passa pel costat d'un dipòsit ple de canyes.

0.10

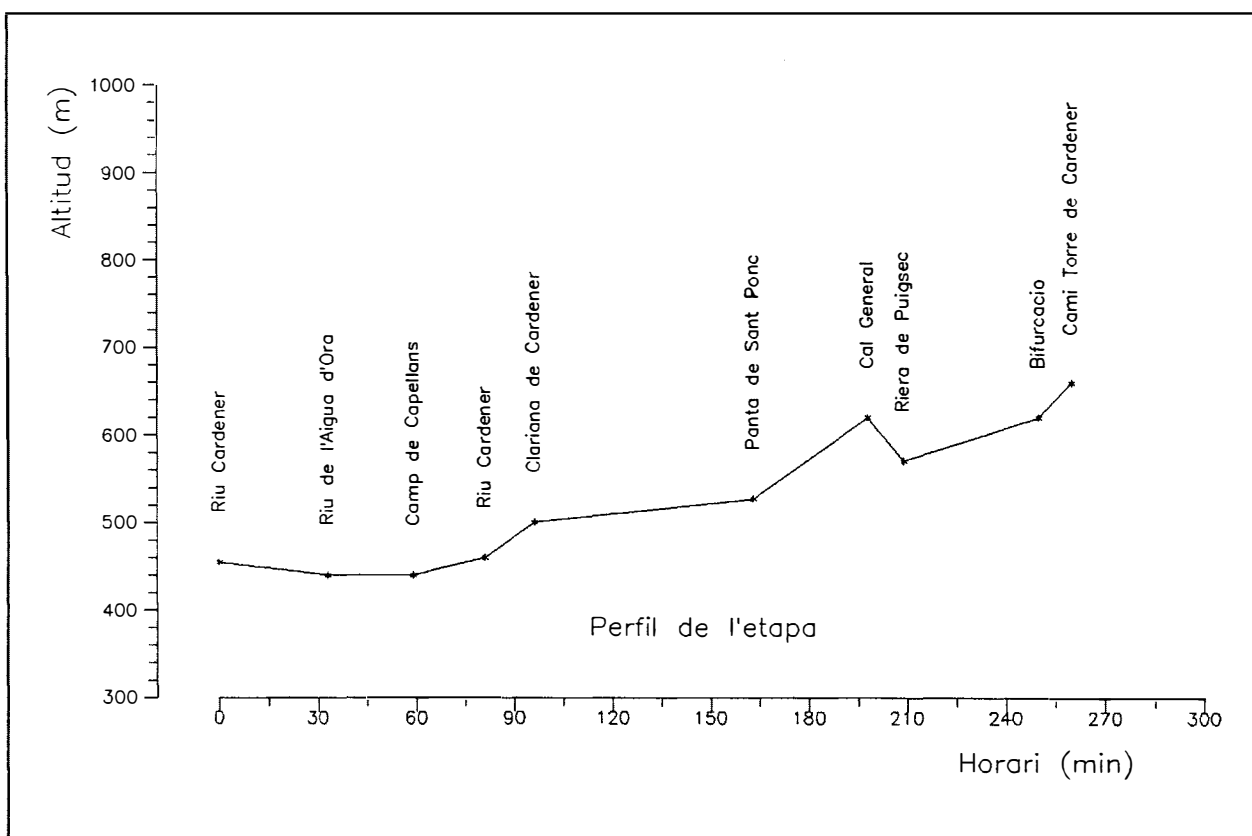
4.20

18.000

Camí asfaltat a Torre de Cardener (660 m). Aquí s'acaba l'etapa d'avui, si l'autocar no ve fins aquest punt, haurem de seguir cap a l'esquerra fins arribar a la cruïlla de la carretera C-1410 (només hi ha 1.2 Km).

Ramon Casas i Vidal, desembre de 1999

(Equip de ruta: Ramon Casas, Jani Ferrer, Manuel Izquierdo i Mariano Guerra)

CLARIANA DE CARDENER

El terme municipal de Clariana (40.41 km²) es troba a l'extrem de llevant de la comarca del Solsonès, en contacte amb el Bages (Cardona); té forma de mitja lluna i el sector nord segueix la vall del Cardener fins a la seva unió amb el riu Negre (o riera de Solsona), que forma una afrau o congost, mentre que el sector sud comprèn la vall de la riera d'Anglerill, afluent al riu Negre i de la rasa del Reboll, al Cardener. Dins la comarca limita amb els termes de Navès (nord-est), Olius (nord-oest) i Riner (oest). El Cardener també forma un congost entallat en la plataforma estructural que ha estat aprofitat per a la construcció (1949-54) del pantà de Sant Ponç, el primer de la conca del Llobregat, inaugurat el 1964; té uns 6 km de llargada i 24.7 hm³ de capacitat i la resclosa té 60 m d'alçada i 309 de llargada.

La població és disseminada en un 100% i l'economia és bàsicament agrícola i ramadera; una gran part del territori és boscat (pinassa) i tot ell molt trencat, de manera que les masies han hagut d'aprofitar els petits planells dels fondals, costes i carenes. Tanmateix, gairebé el 20% del terme és conreat (cereals, patates).

En un tossal sobre la plana de Flotats, on conflueixen el Cardener i el riu Negre, s'alcen les restes del vell castell de Clariana i la primitiva parròquia de Sant Serni (o Sadurní) de Clariana, en estat ruïnós. El lloc és esmentat ja el 1010. El castell tenia importància estratègica (hom hi podia fer senyals als de Navès, Solsona, Pinós i Cardona) i fou del domini de la família vescomtal dels Cardona, dins la batllia de Cardona, que tenia també diversos alous al terme. Un dels primers castlans fou Senfred Duran, que amb la seva muller Rotruda féu donacions a l'església de Solsona el 1073 (en aquest document consta l'existència d'una fortificació o guàrdia a l'extrem sud-est del terme); foren posteriorment senyors del castell els Brull o Descatllar, però l'alta i baixa jurisdicció restà dels Cardona (el lloc fou anomenat Clariana del Ducat).

Depenen de Clariana la capella de Santa Maria del Soler, l'església pre-romànica de Santa Àgata, prop del Cardener, els masos de Garrigó i d'Anglerill, el molí i antiga quadra de Buida-sacs, l'antiga quadra de Borrelles i el mas i molí de la Ribera amb l'església de Santa Maria, prop del Cardener (des del 1120 era feu de l'església de Santa Maria de Solsona).

El sector septentrional del terme, a ponent del pantà de Sant Ponç, comprèn el terme parroquial de Joval, que arriba al sud fins al riu Negre; és la part del terme més apta als conreus (plans de Sant Just, Cериols i Bajona). L'antiga parròquia de Sant Martí de Joval, esmentada ja el 839, i situada a la dreta del Cardener, ha restat en desús des del 1954 per la construcció del pantà de Sant Ponç, i n'ha estat construïda una altra a ponent del terme vora Sant Just de Joval (del municipi d'Olius).

Depenia de la parròquia de Joval la masia i església de Sant Ponç, que han estat cobertes per les aigües del pantà d'aquest nom; era una gran casa pairal, origen del llinatge Ponç que foren després senyors de Riner i de Cervera, i l'església era romànica, amb tres absis semicirculars. Altres masies importants de Joval són la de Bajona (existent ja al segle XII, que encara perdura) i, a la banda oriental del pantà, la casa Golorons amb la capella de Sant Salvador, de trets pre-romànics.

L'antiga parròquia d'Hortoneda, als plans de dalt de la carena entre el riu Negre i el Cardener, és esmentada inicialment (1061) *Orto Regis*; consta en diversos fogatges com a poble i al segle XIII tenia tretze masos, entre els quals l'antic de Sant Pere d'Hortoneda, amb l'església parroquial de Sant Pere d'Hortoneda, masia que el 1264 ja s'anomenava Can Blanc, del nom que portava la seva mestressa Berenguera Blanca, senyora d'Hortoneda i de Golferics, gran casa que encara perdura.

SOLSONA

El terme municipal de Solsona, de poca extensió (18.14 km²), és voltat en gran part pel d'Olius i al sector nord, pel de Lladurs. Sota la serra de Sant Bartomeu (al nord-est), la zona muntanyosa de Lladurs (nord), i les elevacions del turó de Castellvell i de la serra de Torregassa (a l'oest) es forma una depressió del terreny, inclinada vers el sud, capçalera de la vall del riu Negre o riera de Solsona, afluent al Cardener per la dreta. Aquest riu parteix el terme i recull les aigües de Pallarès i el pla de Cirera, les del torrent de Llera de Lladurs; les de Castellvell i el vessant oriental de la serra de Torregassa pel torrent de Ribalta.

És relativament pla i de bon conrear, per això més del 80% de l'extensió és dedicat a la producció agrícola i ramadera. La resta del terreny és urbanitzada. El terme es reparteix entre la ciutat de Solsona i el Vinyet; aquest nom és donat a l'escampada de cases de pagès, no gaire grans, ni de gaire conreu, que envolten la zona urbanitzada, i que antigament era plantat de vinya. Una bona part d'aquestes masies s'anomenen cabanes: Cabana d'En Geli, Cabana del Musiquet, Cabana de l'Abat, etc.

Formen el terme quatre partides: la de Sant Honorat, que comprèn la banda oriental, on hi ha el cementiri, Sant Gervasi (que hom anomena Sant Girivet, nom procedent de *Gervaset*) i les cases que cauen sota Sant Bartomeu: la de Santa Llúcia, situada a l'extrem sud-est del terme en direcció a Sant Just i Cardona; la de Sant Bernat a la carretera de Torà, que comprèn les cases de la ribera del torrent de Ribalta, i la de Sant Pere Màrtir, prop de la Mare de la Font, que comprèn les cases que hi ha entre les carreteres de Bassella i la de Sant Llorenç de Morunys.

La ciutat és edificada a banda i banda del riu Negre, amb zones urbanitzades de gran extensió i de forma irregular, que ocupen els pendissos i tossals de Sant Magí, Ribalta, carretera de Torà, el Camp, Can Sotaterra, Santa Eulàlia, Sant Gervasi i Can Xuixa.

El clos antic s'estén a la ribera dreta i conserva l'estructura primitiva, de marc quasi triangular, amb el costat oriental vora el riu, el Vall Calent al migdia i el Vall Fred, al nord; l'altre extrem dóna al Camp, on s'ha fet la gran plaça de Pius XII, i el passeig del Pare Claret. A la fi de la guerra de 1936-39 fou ensorrat el pont edificat al segle XVIII; pel pont nou, fet al mateix lloc i de més amplada, s'entra a Solsona, com a final de la carretera de Manresa, i es troba encarat al gran i artístic portal del Pont, també construït als darrers anys del segle XVIII. Al seu frontis hi ha en relleu l'escut de la ciutat, que consta d'un sol amb un batall, la torre dels Torroja, el card dels Cardona i la creu de l'abat.

Una gran part del nucli és tancat per la muralla, que conserva algunes torres, però que està sobreeificada i deformada per diverses construccions. Vers ponent o el Camp, hi ha el portal de Llobera, que dóna entrada al carrer del mateix nom, i el portal del Castell, vora el convent de les monges de l'Ensenyança, o de Lestonnac, situat al solar de l'antic castell o casa senyorial del castlà dels Cardona. Sobre aquest portal hi havia hagut la casa el batlle i del consell de la ciutat.

La catedral forma, amb el palau episcopal, el conjunt monumental més destacat de la població, que tancava per la banda sud-est el clos del poble. Al costat de llevant apareixen els absis del temple romànic, consagrat el 1163, del qual els documents diuen que era *famós en tot el món*. Hi ha notícies de l'existència d'una església al segle X, que fou millorada amb un nou temple consagrat el 1070. Del temple romànic del segle XII resten els absis esmentats, interessants per fora i per l'interior de la catedral, i el campanar amb grans finestrals amb capitells i arcuacions molt treballats; quasi tots han estat tapiats i la part superior del campanar fou retocada i alçada durant el segle XVI. L'església abacial, romànica, tenia tres naus, que en total tenien més amplada que la nau gòtica actual, i s'allargava des dels tres absis fins a la cantonada del claustre. En construir-se la catedral gòtica en una sola nau, es conservaren els tres absis romànics que resten, com a sagristia, darrere l'absis gòtic. Aquest té set finestrals separats pels nervis i les arcuacions de la volta; hom aprofità també la paret lateral del nord, i alguna arcada lateral de l'altra banda, tapada o amagada per la nova construcció, i fou allargada la nau.

L'estructura gòtica no té creuer, però a l'esquerra s'obrí una gran arcada i capella, on es construí la capella de la Mercè el 1754. A l'altra banda s'hi obrí una arcada semblant amb una altra capella, que actualment és la de la Mare de Déu del Claustre; és una obra sumptuosa, de pedra picada i estil neoclàssic, que té la forma de creu llatina, amb cimbori i cambril; l'arquitecte d'aquest santuari, acabat el 1910, fou August Font, oriünd de Solsona i director de l'Escola d'Arquitectura de Barcelona. La imatge de la Mare de Déu del Claustre, segons els estudis d'Antoni Llorens, fou obra de l'escultor català Gilabert, que treballà a l'escola tolosana.

El claustre romànic fou destruït en convertir-lo a l'estil renaixentista; hi resten les voltes primitives, com es veu en un tros descobert, i una artística portalada de bell romànic del segle XII, tapada el segle XVII i descoberta el 1949.

El palau episcopal, tal com apareix exteriorment, és un notable edifici d'un barroc neoclassicitzant, construït entre el 1776 i 1779 per l'arquitecte solsoní Francesc Ponç, sota el govern del bisbe Rafael Lassala. Té tres plantes i els baixos, on hi havia cellers i estables. A la façana de la plaça es destaquen les sis columnes adossades de pedra a la planta baixa, l'ornamentació neorenaixentista a balcons i portes, i la gran barbacana del frontis. La façana del migdia té nou balcons a cada planta i una gran galeria superior, i acaba la paret amb un ràfec de pedra molt sortint i arquejat al centre.

BIBLIOGRAFIA

- ## Topoguia del Sender de Gran Recorregut GR-3.
Tram L'Estany - Tàrrega.
Senders de Catalunya. Barcelona (1998).
- ## El Bages, el Berguedà i el Solsonès.
Gran Geografia Comarcal de Catalunya. Volum 2.
Fundació Enciclopèdia Catalana. Barcelona (1981).
- ## Solsonès.
Mapa comarcal de Catalunya (35). Cartografia escala 1:50.000
Institut Cartogràfic de Catalunya. Barcelona (1994).

Agustí Poch

Desembre de 1999

